

Niels Bjerre-Poulsen om Midtvejsvalget i RÆSON:

Udsigt til den umulige sejr

”Også Republikanske kandidater, som før sommeren syntes at være så godt som sikre på genvalg, er nu kommet i farezonen. Fortsætter den nationale modgang for Republikanerne frem til valgdagen, så har Demokraterne også en reel mulighed for at vinde flertal i Senatet. Man skal ikke mange måneder tilbage før de fleste iagttagere ville have forsvoret, at det var muligt.” Det siger lektor og leder af Center for Amerikanske Studier ved Copenhagen Business School Niels Bjerre-Poulsen til RÆSONs Aimée Kjær.

Af Aimée Kjær

Hvad betyder de lokale forhold for valget? Ved det sidste valg i 2004 var det en stor fordel for Republikanerne, at der var en række andre spørgsmål til afstemning rundt om i 12 stater – blandt andet: om

homoseksuelles ret til at gifte sig. (Hvor man – uanset om homoseksuelle havde ret til det eller ej – havde sat et *forbud* mod hele idéen til afstemning). Amerikanerne kalder dét et *wedge issue* – et symbolspørgsmål, der kan mobilisere de socialt konservative – og det betød jo så at de havde det mere at komme og stemme for. Denne gang kan man sige, at Demokraterne har sådan nogle spørgsmål rundt omkring i staterne, som vil gavne dem – fx love om at hæve minimumslønninger og om, at de enkelte stater skal kunne støtte stamcelleforskning. Man håber, at vil få endnu flere vælgere til rent faktisk at møde op på valgdagen og stemme. Det kunne også være med til at udligne Republikanernes traditionelle fremmødefordel – dvs., det faktum at flere af deres vælgere plejer at møde frem (de har højt *turnout*). Normalt har Republikanerne både en turnout-fordel og flere penge – men måske lykkes det Demokraterne at matche begge dele, denne gang. Hvis ikke det viser sig at Republikanerne er markant bedre til at få deres vælgere til at møde op, så tegner alt til at det er Demokraterne der vinder stort. Den tendens har været i gang i flere måneder – og det har kun udviklet sig sådan, at det er blevet bedre og bedre for Demokraterne og værre og værre for Republikanerne. Med mindre at en eller anden begivenhed ændrer det - eller hvis det viser sig, at alle meningsmålinger er helt galt på den - så tegner det til en stor demokratisk sejr.

[Bushs strategi giver bagslag](#)

Bliver dette ”Irak-valget”? Ja, det tyder alt på. Hvis man almindeligvis siger, at det er de lokale spørgsmål, i de enkelte stater, der afgør valgene til kongressen, så sker der engang i mellem det at valg bliver nationale – fordi overordnede spørgsmål kommer til at sætte dagsordenen i alle stater. Det ser ud til, at det her er et af den slags valg. Et tidligere eksempel var valget i 1974, lige i kølvandet på Watergate. Der var det især den skandale, der var med til at give Republikanerne en ordentlig øretæve. Ved valget i 1994 var det Demokraterne, der led et kæmpe nederlag (netto tabte de 52 pladser i Repræsentanternes Hus, da Republikanerne præsenterede deres Contract With America, et lovforslag, som reelt skulle tage det politiske initiativ fra Clinton, der i forvejen ikke stod godt i meningsmålingerne). Det her kunne også godt blive sådan et nationalt valg.

Med mindre at en eller anden begivenhed ændrer det - eller hvis det viser sig, at alle meningsmålinger er helt galt på den - så tegner det til en stor demokratisk sejr.

Og man kan sige, at noget af det paradoksale er, at præsident Bush har været med til at gøre det til et nationalt valg. Han har været opsat på at den strategi, som skulle redde Republikanerne skulle være spørgsmålet om national sikkerhed – dét skulle være et overordnet tema. Det var dét, spørgsmål, hvor Demokraterne angiveligt stod svagest. Allerede i foråret

erklærede Karl Rove [Bushs nærstående rådgiver, som ikke mindst har beskæftiget sig med valgstrategi, red.] at det var det, man ville have som valgets hovedtema.

Krigen i Irak er blevet mere og mere upopulær, flere og flere amerikanere synes det går den forkerte vej, og at det var en fejl at rykke ind i Irak. I et sidste forsøg her over sommeren på ligesom at vende opfattelsen, kastede præsidenten sig ud i at understrege forbindelsen mellem national sikkerhed og krigen – idet han forsøgte at understrege, at hvis ikke man vandt krigen i Baghdads gader, ville man stå overfor at skulle vinde den i de amerikanske gader. Det så ud til at gå godt lige omkring fem-årsdagen for 11. september. Men siden har præsidenten oplevet det ene tilbageslag efter det andet. En kritisk rapport fra Pentagon, mange dræbte amerikanske soldater, og irakere; Watergate-journalisten Bob Woodwards bog *State of denial* [”Benægtelsens Tilstand”/”Benægtelsens Stat”, red.]. Den tegner et meget lidet flatterende af hele beslutningsprocessen i Det Hvide Hus – og også: et meget *uenigt* Hvide Hus. Alle de ting har gjort, at Irak ikke er blevet et aktiv – samtidig med, at man altså har nationaliseret valgkampen og dermed SELV gjort Irak til det store, nationale spørgsmål.

Nu er det så Republikanske kandidater, som skal forsøge at distancere sig - både fra præsidentens politik, og fra hele Irakspørgsmålet som sådan. De må i stedet understrege, at det altså er de lokale spørgsmål, de går til valg på og ikke hvordan det Republikanske Parti og præsidenten håndterer krigen. For nu er det pludselig til Demokraternes fordel, ikke Republikanernes, at tale om håndteringen af Irak.

Men hvad ER Demokraternes profil, når det gælder Irak? Demokratene har ikke gjort så meget ud af at præsentere alternative politiske visioner – og det har været helt bevidst. Det, de HAR præsenteret, er *den brændte jords taktik*.

De har forsøgt at forhindre Republikanerne i at få politiske sejre i kongressen – i det omfang, de har kunnet, har de forsøgt at skyde forslag ned, på trods af, at de har været i mindretal i begge kamre. Og ud over at stå sammen har ledelsen i det Demokratiske parti forhindret medlemmer i partiet, såvel i at fremsætte forslag i samarbejde med Republikanske politikere, som i at fremlægge moderate alternativer til Republikanernes forslag. Ud fra en ide om at så længe man ikke havde stemmerne til at få forslag vedtaget, så ville det

bare gøre de Demokratiske politikere medansvarlige for den igangværende proces. For Demokraternes leder Nancy Pelosi har grundsynspunkt været, at det her valg skal være vælgernes dom over det Republikanske Parti, som har haft flertallet i kongressen, og over Bush-regeringen. De vil ikke presses ind i en diskurs [i en tone/i en diskussion, red.], hvor de bliver afkrævet alternativer for at kunne kritisere Bush-regeringen. Hun fastholder, at man må vente med alternativerne til man har flertallet i Repræsentanternes Hus – og indtil da holder man sig tilbage.

Der er aldrig fuld enighed i noget amerikansk parti. Men: der er i det Demokratiske parti forbløffende høj enighed sammenlignet med hvad man har været vant til!

Er der enighed i den demokratiske lejr? Der er aldrig fuld enighed i noget amerikansk parti – for i USA har partierne historisk set altid været nogle meget brede koalitioner. Men: der er forbløffende høj enighed sammenlignet med hvad man har været vant til! Det er simpelthen af nød. Fordi det Republikanske parti gennem lang tid har formået at opbygge et meget disciplineret top-styret parti, hvor man i høj grad har kunnet disciplinere tropperne og sørge for at de stemte ens. Med lidt forsinkelse har også Demokratene formået at skabe en langt højere grad af parti-disciplin.

En forklaring er, at det er blevet så dyrt at føre valgkamp. Mange af de lokale valg er efterhånden blevet et nationalt anliggende – i hvert fald når det gælder om at skaffe penge til dem. Det betyder, at ledelsen i begge partier har et langt fastere greb om kongresmedlemmerne, end de havde før i tiden, fordi kandidaterne ikke længere kan skaffe den fornødne finansiering uden den nationale ledelses hjælp – derfor kan ledelsen bedre disciplinere dem end den tidligere kunne. Republikanerne var de første, der udnyttede dette, men også Nancy Pelosi og de andre demokratiske ledere har nu strammet grebet.

Hvilken forskel er der på Republikanernes reviderede Irakpolitik og Demokraternes? Om vælgerne har en meget detaljeret opfattelse af hvor Bush og Republikanerne står og hvor Demokraterne står, når det gælder en ny strategi for krigen i Irak ved jeg ikke. Men mange vælgere er i hvert fald så utilfredse med situationen, at de er villige til straffe de ansvarlige og prøve noget nyt. Og så kan man se en hel række meningsmålinger, der generelt spørger hvilket af de to partier, man mener bedst vil håndtere andre områder, som den økonomiske politik, socialpolitikken etc. Der har Demokraterne længe stået bedst på næsten alle felter. Det felt, hvor Republikanerne har stået stærkt, har været: den nationale sikkerhed. Og det er selvfølgelig derfor, at Bush mente, at det var det, man skulle få valgkampen til at dreje sig om. Men nu er problemet altså, at selv her taber Republikanerne terræn, fordi tingene går som de går i Irak.

Og husk, at hvis vi går et år tilbage, var også håndteringen af orkanen Kathrina med til at undergrave Bush' image som en præsident, der havde styr på den hjemlige sikkerhed. Ansvar lå til dels lokalt - men også hos FEMA - Federal Emergency Management Agency, som hører under det store samlede Department of Homeland Security, som Bush-regeringen skabte efter 11. september 2001. Så det var i høj grad både et lokalt og et centralt ansvar. Håndteringen af Kathrina var med til at skyde the Department of Homeland Securitys anseelse i sønk. Men selvfølgelig er det først og fremmest krigen i Irak, håndteringen af den - og en udbredt opfattelse af, at Bush-regeringen er rådvild, der svækker Republikanerne

Dér betyder det mindre for vælgerne om de ved, hvad Demokraterne vil gøre. Deres reaktion vil først og fremmest være en reaktion på, at den politik, der er nu, ikke ser ud til at fungere. Og, for nogle vælgeres vedkommende betyder det fortsat også en hel del, at de føler sig ført bag lyset, hvad angår selve grundlaget for krigen. Var det gået godt i Irak havde det givetvis været anderledes. Men når de dagligt bliver mindet om hvad Bush, Cheney og Rumsfeld havde stillet dem i udsigt, kommer der også en reaktion på det.

Udstiller medierne Præsidenten mere ufortyndet end før? Ja. De fredede ham i tiden umiddelbart efter 9/11 og stillede heller ikke mange kritiske spørgsmål i perioden forud for angrebet på Irak. Siden har der været en form for selvransagelse i de amerikanske medier, netop

fordi man fandt ud af at der ikke VAR en forbindelse mellem Al Qaida og Saddam Hussein. Man har indrømmet, at man ikke har gjort sit arbejde ordentligt. Mange suspendede pressens rolle som demokratiets vagthund, fordi de følte, at nationen allerede befandt sig i en form for en krigssituation, hvor man ikke skulle gå så hårdt imod den siddende regering. Men efter selvransagningen har man nok været ekstra på mærkerne for at reetablere pressens funktion som vagthund overfor regeringen.

Kan man tale om, at der er en gruppe af uafhængige stemmer, der stadig er kamp om?

Og i givet fald: er det et bestemt segment? Først og fremmest er det værd at hæfte sig ved at Demokraterne ser ud til at vinde langt hovedparten af de uafhængige stemmer. Der er diskussioner om, hvor mange af disse der reelt er - for mange HAR faktisk en præference. Men som det ser ud i øjeblikket i meningsmålingerne, vil dem, der betegner sig selv som uafhængige, stemme Demokratisk i forholdet 2:1. Det er ret massivt. Og det er noget af det, der gør, at Demokraterne sandsynligvis kommer til at vinde ret komfortabelt.

Dem, der betegner sig selv som uafhængige, vil stemme Demokratisk i forholdet 2:1. Det er noget af det, der gør, at Demokraterne sandsynligvis kommer til at vinde ret komfortabelt.

Man kan ikke sige noget specifikt om bestemte segmenter? Man KAN sige, at de uafhængige vælgere er dem, der falder fra først. Ser man på præsidentens popularitet - som ligger nede omkring 32-35% alt efter hvilken meningsmåling man kigger i - er det vel et udtryk for at det nu er de meget loyale vælgere, der er tilbage. Selv blandt Republikanske vælgere er hans støtte faldet betragteligt. Man må regne med at præsidentens popularitet i det stærkt polariserede politiske klima, der hersker i USA næppe kan falde ret meget mere. De uafhængige vælgere ER stort set faldet fra.

Hævn eller reel modvægt?

Hvad vil Demokraterne gøre, hvis de vinder?

Vil de forsøge at afsætte Bush? Ja, det som mange politiske iagttagere diskuterer, er hvilke konkrete politiske planer, Demokraterne har liggende i skuffen i tilfælde af, at de får flertal. En del af diskussionen går på, at der er to strategier de kan følge. Den ene: en hævn-kurs overfor Republikanerne. Efter at de har været kørt ud på et sidespor i flere år og på mange felter ikke har kunnet få lov at gøre deres indflydelse gældende, er der mange kræfter i partiet, som gerne så at man brugte flertallet på at sige tak for sidst. Et medlem af Repræsentanternes Hus sagde til en journalist, der stillede ham spørgsmålet for et års tid siden, at under Clinton havde det Republikanske Flertal udstedt 1000 stævninger til regeringsmedlemmer, som skulle vidne for Kongressen – og under Bush: 5. Så der var en difference på 995, de lige skulle have udlignet inden de var kvit.

Hvis man følger den linie de næste to år, så er det hævn. Men der er andre, der frygter at det vil give bagslag, hvis man gør det. De mener, at partiet kan miste sine muligheder for at vinde præsidentposten hvis det kan fremstilles sådan, at man ikke har brugt flertallet til andet end at obstruere præsidenten. En af de historiske analogier, de henviser til, er Harry Truman, hvis parti, det Demokratiske Parti, i 1946 mistede 11 pladser i Senatet og 54 pladser i Repræsentanternes Hus, og dermed flertallet i begge Kongressens kamre. Efter deres overbevisende sejr, lænede Republikanerne sig stort set bare tilbage og nøjedes med at obstruere præsidentens politik fordi de var overbevist om, at de to år senere også ville vinde præsidentembedet. Dét formåede Truman at vende til egen fordel: Han beskyldte dem for at lede en *do-nothing-Congress*. Når han var til valgmøder rundt omkring i landet, råbte folk: *"Give them hell, Harry!"* Det lykkedes mod alle odds Truman at blive genvalgt i 1948, om end med en meget smal margin. Republikanernes chok blev ikke mindre af, at de samtidig atter mistede deres flertal i begge Kongressens kamre.

Det er frygten, at en kongres, der bare stiller sig på bagbenene og venter på valget i 2008, i stedet for aktivt at fremlægge konkrete politiske forslag og danne en reel modvægt til

præsidenten. Så det bliver spændende at se hvilken af de to strategier der kommer til at dominere. Nu skal Demokraterne jo lige vinde først.

Hvad angår hele brugen af undersøgelseskommissioner m.v. er mulige emner for undersøgelse Dick Cheney's energiudvalg, som han i sin tid nægtede at fortælle hvem, der havde rådgivet ham. Man kunne godt forestille sig at man med et demokratisk flertal ville tage den sag op igen.

Andre præsidenter har kunnet vende opmærksomheden mod udenrigspolitiske spørgsmål. Bush's situation er sværere, fordi hans anseelse ude i verden er så lille.

Hvad bliver konsekvenserne for Bush med et demokratisk flertal? Den situation ER han inde i, i hvert fald indenrigspolitisk. Det er svært at få øje på nogen større indenrigspolitiske reformer, som Bush-regeringen kan arbejde på i sine sidste to år.

Så allerede nu har præsidenten problemer med at finde en ny politisk dagsorden. Men med et eventuelt demokratisk flertal imod sig må man forvente at han for alvor bliver det, amerikanerne kalder en "lame duck" - en præsident, som ikke kan genvælges, ikke har så stor indflydelse på sine egne partifæller, og derfor reelt er handlingslammet. Normalt bruger man udtrykket om en præsident i sidste del af sin anden (sidste) regeringsperiode. Men for Bush har det allerede været længe - og der kan en delvis lammelse blive til en næsten total lammelse de næste to år.

Andre præsidenter har kunnet reagere på det ved at vende opmærksomheden mod udenrigspolitiske spørgsmål. Clinton var delvist lammet hjemme, bl.a på grund af Lewinsky-sagen, men han kunne stadig høste succeser i udlandet – fx fredsmægling i Nordirland, ligesom han kom forholdsvis langt i bestræbelserne på at etablere en fredsaftale i Mellemøsten. Interventionen i Kosovo er også et eksempel. Bush's situation er sværere, fordi hans anseelse ude i verden er så lille. Det er svært at forestille sig at han pludselig skulle kunne høste

en eller anden udenrigspolitisk sejr som mægler. Og militært er USA hårdt spændt for i Irak. Dermed ikke sagt, at han ikke har nogen manøvrer muligheder. Det har en amerikansk Præsident *altid*. Men det er svært lige at få øje på *hvor* han skal sikre sit eftermæle i udenrigspolitikken.

Hvad kan Republikanerne så gøre? Det, de allerede gør: Lægger en vis afstand til Bush-regeringen og forsøger at slå på, at det først og fremmest er lokale spørgsmål, det handler om. Og håbe på, at der dukker sager op af den slags, som de før har høstet fordel af. For et par dage vedtog en domstol i New Jersey, at der juridisk ikke var noget til hinder for at ligestille homoseksuelle par med heteroseksuelle par hvad angår pension, arv osv. Dét har en lang række Republikanske kandidater allerede taget til sig – de slår på det som en del af *kulturkrigen*, og understreger forskellen til Demokrater, som forsøger at gøre homoseksuelle parforhold lovlige. At en domstol forsøger at tage afstand fra konservativ tænkning kan mange Republikanere bruge til at appellere til socialt konservative vælgere, og sige: ”Se, vi interesserer os for jeres mærkesager!” Det er de vælgere, man frygter ellers kunne finde på at blive hjemme på valgdagen.

Fordi de - udover at være skuffede over andre ting - også er blevet skræmt væk af Mark Foley-affæren, der har udstillet en form for dobbeltmoral. [Mark Foley var medlem af Repræsentanternes Hus for et distrikt i Florida, men måtte forlade sit embede efter at være blevet afsløret i at have sendt emails med seksuelt indhold til meget unge praktikanter, red.]. Hvad hvis ledelsen i det Republikanske Hus i flere år HAR kendt sagen, uden at gøre noget? Det vil skuffe vælgerne på den religiøse højrefløj - og frygten er, at de vil blive hjemme på valgdagen. Her er der så en mulighed for at få dem på banen - hvis man kan overbevise dem om, at der er en fare for at et Demokratisk flertal vil bruge sin nyvundne magt til at sikre homoseksuelle ægteskaber.

At det er en steppebrand man vil starte, hvis ikke Republikanerne stopper det? Ja, det er den idé, nogle Republikanere forsøger at føre valgkamp på. Men så vidt man kan se har det ikke den effekt som man fik for et par år siden. Fordi Irak er et langt vigtigere tema.

Immigration: Republikanerne er splittede

Hvad er USA's største problem? Hvad BURDE være på dagsordenen? Med så stort et land er det svært at sige, at der er ÆT spørgsmål. Der er fortsat masser af sociale og miljømæssige problemer som trænger sig på. Eksempelvis ville en national sygeforsikringsordning være et stort skridt frem for de ca. 45 millioner amerikanere, som i dag ikke er dækket af nogen sygeforsikring.

Ser vi på temaer, som mange vælgere, især blandt Republikanerne, mener burde være centrale i valgkampen, så er de illegale immigranter et oplagt valg. Det har dog vist sig at være et meget svært emne at føre valgkamp på. Mange Republikanere ville gerne – men partiet er mere splittet end Demokraterne, når det kommer til immigration. Du har grundlæggende to slags konservative når det gælder immigranter: Økonomisk-konservative, der ser illegale immigranter, der alt andet lige er en fordel for USA, fordi landet dermed har en konstant strøm af billig arbejdskraft. Dvs.: med den illegale immigration har man en slags tredje verdens-økonomi i et første verdens-land. Det gør USA konkurrencedygtigt. På den anden side har du de socialt konservative, som blandt andet bekymrer sig om, hvordan de mange tilflyttere fra Latinamerika – legale og illegale - vil præge amerikansk kultur og den nationale identitet.

Hvis du for alvor gjorde immigration til et hovedtema, ville du derfor få en konfrontation mellem disse to vidt forskellige anskuelser indenfor det Republikanske Parti. Derfor nøjes man – i realiteten mest af symbolske årsager – med at enes om et dyrt nyt hegn langs grænsen til Mexico, så man kan signalere til vælgerne, at man gør noget for at standse trafikken over grænsen. På dette spørgsmål er Bush blandt de liberale: han er ikke fortaler for at alle illegale immigranter skal smides ud, hvilket under alle omstændigheder ville være en helt uoverskuelig opgave. Han foreslår derimod, at man kan lave en amnesti-ordning, gæstearbejderprogrammer osv. Men det korte af det lange er, at Republikanerne har måttet opgive at gøre det til et hovedtema. Det er et vigtigt tema i mange enkeltstatsvalg, fordi der ER mange kandidater der bruger det. Men det er for problematisk for det Republikanske parti at bruge det generelt.

Under andre omstændigheder, ville økonomien have været et godt kort for

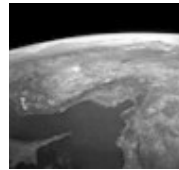
Republikanerne, for der ER god økonomisk vækst i USA. Men alligevel har de måttet opleve, at ikke engang økonomien er et trumfkort. Fordi det er en udbredt opfattelse i store dele af befolkningen, at opsvinget ikke er kommet dem til gode, men at det er den rigeste del af befolkningen, der har nydt godt af det. Ifølge meningsmålingerne føler den store middelklasse ikke, at væksten har gjort dem rigere, og slet ikke, at den har givet dem større økonomisk tryghed. Derfor kan de pæne tal ikke bruges til at hverve stemmer.

Man skal ikke mange måneder tilbage før de fleste iagttagere ville have forsvoret, at det var muligt.

Hvor er de mest usikre kandidater? Der er ikke et meget klart mønster – man kan ikke se, at det er ”de mest moderate” eller ”de mest konservative” Republikanere. Det er et samspil - mellem det faktum, at Republikanerne nationalt har problemer og så en lang række lokale faktorer. Nogle Republikanske kongresmedlemmer har haft forbindelse til korruptionssager, eksempelvis til den nyligt dømte lobbyist Jack Abramoff.

Hvad angår de tætte valgkampe, har den nationale tendens været med til at skubbe dem i retning af at de demokratiske kandidater. Også Republikanske kandidater, som før sommeren syntes at være så godt som sikre på genvalg er nu kommet i farezonen. Traditionelt har USA en meget, meget høj genvalgsprocent – der skal tit noget ganske særligt til for at en kandidat IKKE bliver genvalgt. Så taler vi om 435 pladser i Repræsentanternes Hus, så er det måske et sted mellem 40-50 pladser, der REELT er på valg – fordi alle de øvrige kan være sikre på genvalg.

I Senatet er der vel reelt tvivl om 7-10 pladser. Kun et par stykker af disse tilhører demokrater. Republikanske kandidater er i farezonen i stater som Ohio, Tennessee, Pennsylvania, Virginia, Missouri og Rhode Island. Fortsætter den nationale modgang for Republikanerne frem til valgdagen, så har Demokraterne også en reel mulighed for at vinde flertal i Senatet. Man skal ikke mange måneder tilbage før de fleste iagttagere ville have forsvoret, at det var muligt.

NIELS BJERRE-POULSEN er lektor på Copenhagen Business School (Handelshøjskolen) i København og leder af CBS' Center for Amerikanske Studier; forfatter til bl.a. bogen *Right Face*

om den amerikanske konservatisme; specialist i amerikansk historie.

AIMÉE KJÆR er medlem af RÆSONs redaktion. Hun er MA i Offentlig Administration og Geografi fra RUC. Fra 1999-2000 arbejdede hun sideløbende med sine studier for Udenrigsministeriet. Hun er særligt interesseret i internationalisering og regional udvikling og har bl.a. arbejdet for NGO'en International Cooperation Cambodia – bl.a. med human resources, public relations og organisationsudvikling.